

Ш У М А Р С Т В О

ЧАСОПИС ЗА ШУМАРСТВО, ТЕХНОЛОГИЈЕ, МЕНАЏМЕНТ И ПРОЈЕКТОВАЊЕ НАМЕШТАЈА И ПРОИЗВОДА ОД ДРВЕТА, ПЕЈЗАЖНУ
АРХИТЕКТУРУ И ХОРТИКУЛТУРУ И ЕКОЛОШКИ ИНЖЕЊЕРИНГ У ЗАШТИТИ ЗЕМЉИШНИХ И ВОДНИХ РЕСУРСА

ИЗДАВАЧ: УДРУЖЕЊЕ ШУМАРСКИХ ИНЖЕЊЕРА И ТЕХНИЧАРА СРБИЈЕ

СУИЗДАВАЧИ: ИНСТИТУТ ЗА ШУМАРСТВО БЕОГРАД И УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ ИНСТИТУТ ЗА НИЗИЈСКО ШУМАРСТВО
И ЖИВОТНУ СРЕДИНУ НОВИ САД

2024. (MMXXIV)

БЕОГРАД

БР. 1-2

др Станиша Банковић
др Милан Медаревић
др Војислав Бајић

ЗАПРЕМИНСКЕ И СОРТИМЕНТНЕ ТАБЛИЦЕ ЗА БУКВУ (*Fagus moesiaca* /Domin, Mally/Czeczott.) У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

БЕОГРАД, 2024.

Ш У М А Р С Т В О

ЧАСОПИС ЗА ШУМАРСТВО, ТЕХНОЛОГИЈЕ, МЕНАЏМЕНТ И ПРОЈЕКТОВАЊЕ НАМЕШТАЈА И ПРОИЗВОДА ОД ДРВЕТА, ПЕЈЗАЖНУ
АРХИТЕКТУРУ И ХОРТИКУЛТУРУ И ЕКОЛОШКИ ИНЖЕЊЕРИНГ У ЗАШТИТИ ЗЕМЉИШНИХ И ВОДНИХ РЕСУРСА
ИЗДАВАЧ: УДРУЖЕЊЕ ШУМАРСКИХ ИНЖЕЊЕРА И ТЕХНИЧАРА СРБИЈЕ
СУИЗДАВАЧИ: ИНСТИТУТ ЗА ШУМАРСТВО БЕОГРАД И УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ ИНСТИТУТ ЗА НИЗИЈСКО ШУМАРСТВО
И ЖИВОТНУ СРЕДИНУ НОВИ САД

2024. (MMXXIV)

БЕОГРАД

БР. 1-2

За издавача

Владан ЖИВАДИНОВИЋ, дипл. инж.
председник удружења

Главни и одговорни уредник

др Љубивоје СТОЈАНОВИЋ, ред. проф.

Редакциони одбор

академик др Предраг АЛЕКСИЋ, академик др Виолета БАБИЋ, ванр. проф.,
др Војислав БАЈИЋ, ред. проф., др Коле ВАСИЛЕВСКИ,
ред. проф., др Владимир ВУЈАНОВИЋ, ред. проф., др Гроздана ГАЈИЋ, ред. проф.,
др Бранко ГЛАВОЊИЋ, ред. проф., академик др Зоран ГОВЕДАР, ред. проф.,
др Душан ГОМОРИ, ред. проф., др Петар ИВАНИШЕВИЋ, ред. проф.,
академик др Василије ИСАЈЕВ, ред. проф., академик др Драган КАРАЏИЋ, ред. проф.,
академик др Милун КРСТИЋ, ред. проф., др Братислав МАТОВИЋ, виши научни сарадник,
академик др Љубодраг МИХАЈЛОВИЋ, ред. проф.,
академик др Љубинко РАКОЊАЦ, научни саветник

Технички уредник

др Марина ВУКИН, доцент

Лектор

Марина СТОЈАНОВИЋ, дипл. филолог - мастер

Прелом текста

Катарина ЧОВИЋ

Секретар редакције

др Марина ВУКИН, доцент

Тираж

500 примерака

Штампа

ПЛАНЕТА ПРИНТ, Београд

Овај број часописа штампан је уз суфинансирање
Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије

Уредништво и администрација: Београд, Кнеза Милоша 7а/III тел. +381 11 32 32 327

www.srpskosumarskoudruzenje.org.rs

e-mail: sumarstvo@mts.rs

marina.vukin@gmail.com

marina.vukin@futura.edu.rs

Текући рачун код Комерцијалне банке Београд, бр. 2052483676 (ПИБ 100300817)

Часопис излази тромесечно

РЕДАКЦИЈА ЧАСОПИСА “ШУМАРСТВО”

Главни и одговорни уредник

др Љубивоје СТОЈАНОВИЋ, ред. проф. у пензији,
Универзитет у Београду Шумарски факултет, Београд

Редакциони одбор

1. академик др Предраг АЛЕКСИЋ, дописни члан Инжењерске академије Србије
2. академик др Виолета БАБИЋ, ванр. проф., редовни члан Академије МИАНУ - IRASA; Универзитет у Београду Шумарски факултет, Београд
3. др Војислав БАЈИЋ, ред. проф. у пензији, Универзитет у Београду Шумарски факултет, Београд
4. др Коле ВАСИЛЕВСКИ, ред. проф., Универзитет “Св. Кирил и Методиј” Скопје Шумарски факултет, Скопје, Република Македонија
5. dr Vladimir VUJANOVIC, Professor and AFIF Chair Mycology, Microbial Biotechnology & BioProducts University of Saskatchewan College of Agriculture & Bioresources, Food & Bio-product Sciences
6. др Гроздана ГАЈИЋ, ред. проф., Универзитет у Београду Шумарски факултет, Београд
7. др Бранко ГЛАВОЊИЋ, ред. проф., Универзитет у Београду Шумарски факултет, Београд
8. академик др Зоран ГОВЕДАР, ред. проф., дописни члан АНУРС; Универзитет у Бањој Луци Шумарски факултет
9. др Душан ГОМОРИ, ред. проф., Шумарски факултет, Технички универзитет, Зволен, Словачка
10. др Петар ИВАНИШЕВИЋ, ред. проф. у пензији, Универзитет Привредна академија Факултет за економију и инжењерски менаџмент Нови Сад
11. академик др Василије ИСАЈЕВ, ред. проф. у пензији, редовни члан Инжењерске академије Србије, Универзитет у Београду Шумарски факултет, Београд
12. академик др Драган КАРАЦИЋ, ред. проф. у пензији, редовни члан Инжењерске академије Србије, Универзитет у Београду Шумарски факултет, Београд
13. академик др Милун КРСТИЋ, ред. проф. у пензији, редовни члан Академије МИАНУ - IRASA; Универзитет у Београду Шумарски факултет
14. др Братислав МАТОВИЋ, виши научни сарадник, Универзитет у Новом Саду, Институт за низијско шумарство и животну средину, Нови Сад
15. академик др Љубодраг МИХАЈЛОВИЋ, ред. проф. у пензији, редовни члан Инжењерске академије Србије, Универзитет у Београду Шумарски факултет, Београд
16. академик др Љубинко РАКОЊАЦ, научни саветник, редовни члан Инжењерске академије Србије, Институт за шумарство Београд

Технички уредник и секретар редакције

др Марина ВУКИН, доцент, дописни члан Академије МИАНУ - IRASA
Универзитет Метрополитан Београд Факултет за примењену екологију 'Футура'

EDITORIAL STAFF OF JOURNAL “ŠUMARSTVO”

Editor in chief

Prof. Ljubivoje STOJANOVIĆ, PhD., retired, University of Belgrade - Faculty of Forestry, Belgrade

Editorial Board

1. Academician Predrag ALEKSIĆ, PhD., coresponding member of Engineering Academy of Serbia
2. Academician Violeta BABIĆ, PhD, Ass. Prof., Full member of Academy MIANU - IRASA, University of Belgrade Faculty of Forestry, Belgrade
3. Prof. Vojislav BAJIĆ, PhD., retired, University of Belgrade Faculty of Forestry, Belgrade
4. Prof. Kole VASILEVSKI, PhD., Ss. Cyril and Methodius University in Skopje Faculty of Forestry, Republic of Macedonia
5. Prof. Vladimir VUJANOVIC, PhD., Professor and AFIF Chair Mycology, Microbial Biotechnology & BioProducts University of Saskatchewan College of Agriculture & Bioresources, Food & Bioproduct Sciences
6. Prof. Grozdana GAJIĆ, PhD., University of Belgrade Faculty of Forestry, Belgrade
7. Prof. Branko GLAVONJIĆ, PhD., University of Belgrade Faculty of Forestry, Belgrade
8. Academician Prof. Zoran GOVEDAR, PhD., coresponding member ANURS, University of Banja Luka Faculty of Forestry, Banja Luka, Republika of Srpska
9. Prof. Dušan GOMORI, PhD., Technical University in Zvolen Faculty of Forestry, Zvolen, Slovak Republic
10. Prof. Petar IVANIŠEVIĆ, PhD., retired, University Business Academy in Novi Sad Faculty of Economics and Engineering Managment in Novi Sad
11. Academician Prof. Vasilije ISAJEV, PhD., retired, Full member of Engineering Academy of Serbia, University of Belgrade Faculty of Forestry, Belgrade
12. Academician Prof. Dragan KARADŽIĆ, PhD., retired, University of Belgrade Faculty of Forestry, Belgrade
13. Academician Prof. Milun KRSTIĆ, PhD., retired, Full member of Academy MIANU - IRASA; University of Belgrade Faculty of Forestry
14. Bratislav MATOVIĆ, PhD., Senior Scientific Research Associate, University of Novi Sad, Institute of lowland Forestry and Environment, Novi Sad
15. Academician Prof. Ljubodrag MIHAJLOVIĆ, PhD., retired, Full member of Engineering Academy of Serbia, University of Belgrade Faculty of Forestry, Belgrade
16. Academician Ljubinko RAKONJAC, PhD., Scientific Advisor, Full member of Engineering Academy of Serbia, Institute of Forestry, Belgrade

Technical Editor and Secretary of Editorial Board

Marina VUKIN, PhD., Assistant Professor, coresponding member of Academy MIANU - IRASA University Metropolitan Belgrade Faculty of Applied Ecology 'Futura'

САДРЖАЈ · CONTENTS

Уместо предговора тематског броја часописа	6
Предговор	9
Основни материјал	10
1.0 Начин израде двоулазних запреминских таблица	12
1.1 Двоулазне запреминске таблице за букву (високе шуме) – Источна Србија ...	14
1.2 Двоулазне запреминске таблице за букву (високе шуме) – Централна Срија ...	24
1.3 Двоулазне запреминске таблице за букву (високе шуме) – Западна Србија ...	35
1.4 Двоулазне запреминске таблице за букву (високе шуме) – Јужна Србија	46
1.5 Двоулазне запреминске таблице за букву (изданачке шуме) – Србија	57
2.0 Начин израде висинско-бонитетних снопова (висинских таблица)	64
2.1 Висинске таблице за букву (високе шуме) – Источна Србија	65
2.2 Висинске таблице за букву (високе шуме) – Централна Србија	72
2.3 Висинске таблице за букву (високе шуме) – Западна Србија	79
2.4 Висинске таблице за букву (високе шуме) – Јужна Србија	86
2.5 Висинске таблице за букву (изданачке шуме) – Србија	93
3.0 Начин израде тарифа	102
3.1 Тарифе за букву (високе шуме) – Источна Србија	102
3.2 Тарифе за букву (високе шуме) – Централна Срија	109
3.3 Тарифе за букву (високе шуме) – Западна Србија	116
3.4 Тарифе за букву (високе шуме) – Јужна Србија	123
3.5 Тарифе за букву (изданачке шуме) – Србија	130
4.0 Начин израде сортиментних таблица	138
4.1 Сортиментне таблице	146
4.2 Упутство	156

Уместо предговора поводом тематског броја часописа

Национални часопис „ШУМАРСТВО“ представља гласило шумарске науке и струке у Србији, чија је главна одредница публиковање актуелних резултата научно-истраживачког рада, те стално и благовремено информисање научне и стручне јавности о темама савременог шумарства.

Часопис је Правилником о категоризацији и рангирању научних часописа (Сл. гласник РС), од 2012. године категорисан у оквиру Матичног одбора за биотехнологију и пољопривреду. Од тада па надаље, часопис је био категорисан у следеће категорије: М 52 – Истакнути национални часопис (2012, 2021-2022. године); М 51 – Врхунски национални часопис (2013-2016. године; 2019. године); М 24 – Национални часопис међународног значаја (2017-2018. године, 2020. године).

Године 2002. изабрани су нови Председник Удружења инжењера и техничара шумарства Србије, Владан Живадиновић, дипл. инжењер шумарства, Главни и одговорни уредник, проф. др Љубивоје Стојановић и нови редакциони одбор, који је, са незнатним изменама, актуелан преко 20 година.

Часопис „ШУМАРСТВО“ увек је био у средишту збивања, и имао одговарајућу мобилизаторску улогу. Тако је редакција прихватила ранију концепцију објављивања периодичких издања у виду посебних тематских бројева, посвећених актуелној проблематици. Нови редакциони одбор наставио је, такође, устаљену традицију одржавања семинара и округлих столова за потребе шумарске струке, у циљу иновирања стеченог знања путем трансфера научно-истраживачких резултата у праксу. Ови скупови одржавани су у организацији ЈП за газдовање шумама „Србијашуме“ Београд, Катедре гајења шума Шумарског факултета Универзитета у Београду и Удружења шумарских инжењера и техничара. Наводимо прво семинаре са којих је радни материјал објављен у виду посебних издања Зборника радова:

- *Прореде у буковим шумама* (1994), ШГ Бољевац – Брезовица и Црни врх, са око 200 учесника;
- *Прореде у вештачки насађеним састојинама бора* (2002), ШГ Ужице – Бела земља, са око 170 учесника.

Након 2002. године уследило је одржавање низа окупљања, такође запажених у научном свету и шумарској привреди земље и региона. Пригодан штампани материјал и прилози објављивани су у посебним издањима часописа „ШУМАРСТВО“ и зборницима:

- *Газдовање буковим шумама* (2003), ШГ Бољевац – Брезовица и Црни врх, са око 200 учесника (издање: ШУМАРСТВО бр. 1-2, 2003);
- *Мелиорација изданаčkih букових шума* (2004) Соко Бања, ШГ Ниш – Озрен, са око 150 учесника (издање: ШУМАРСТВО бр. 3, 2004);

- *Газдовање шумама храсџа кийџака* (2005), Доџи Милановац, на подручју ШГ Северни Кучај и НП Ђердап, са око 200 учесника (издање: ШУМАРСТВО бр. 3, 2005);
- *Газдовање шумама храсџа кийџака, сладуна и цера са посебном наменом* (2006) Врњачка Бања; на подручју ШГ Краљево - Врњачка бања и Столови, са око 200 учесника (издање: ШУМАРСТВО бр. 3, 2006);
- *Предирно газдовање шумама Злаџара* (2008), на подручју ШГ «Пријепоље» Пријепоље ШУ Нова Варош, са око 300 учесника (издање: ШУМАРСТВО бр. 3, 2008);
- *Прореге у кулџурама Ђора* (2008), на подручју Дивчибара – Букови, октобар 2008. године, са преко 70 учесника (прилог у издању Шумарство бр. 4, 2008);
- *Обнављање шума сладуна и цера* (2013) на подручју ШУ Липовица ШГ Београд 2013. године, са преко 120 учесника (Зборник радова – посебно издање, 2013).

У току реализације наведених семинара и округлих столова представницима институција - учесника подељена је вредна научна и стручна литература – преко 25 комплета књига (уџбеници, монографије, стручне књиге), и то за свако шумско газдинство, национални парк, као и Заводу за заштиту природе, Шумарској школи из Краљева и др. Потребно је истакнути да је у организацији и одржавању ових скупова учествовало око 20 научних радника из неколико академских институција, као и бројни руководиоци и стручњаци из шумарске оперативе. Њихов допринос овим еминентним скуповима био је у духу волонтерског рада и ангажмана.

Желимо на крају да напоменемо да су у протеклом периоду, у одговарајућим научним и струковним институцијама, следећи чланови и сарадници редакционог одбора часописа „ШУМАРСТВО“ изабрани у звање академика:

- проф. др Зоран Говедар, за дописног члана Академије наука и уметности Републике Српске;
- проф. др Милун Крстић и проф. др Виолета Бабић, за редовне чланове Међународне истраживачке академије наука и уметности МИАНУ – IRASA, за Природно-математичку научну област;
- проф. др Василије Исајев, проф. др Драган Карацић, проф. др Љубодраг Михајловић, др Љубинко Ракоњац, научни саветник, за редовне чланове Инжењерске академије Србије (ИАС);
- др Предраг Алексић, за дописног члана Инжењерске академије Србије (ИАС);
- доц. др Марина Вукин, технички уредник и секретар редакције, у звање дописног члана Међународне истраживачке академије наука и уметности МИАНУ – IRASA.

Редакција